

Sense Bank знову в епіцентрі скандалу: як держбанк став вразливим до корупції

09:00 22.08.2026 06

👁 8 к

Скандал навколо держбанку порушив питання про політичний вплив на банківську систему

 КІРИЛ ДОРОШОВ

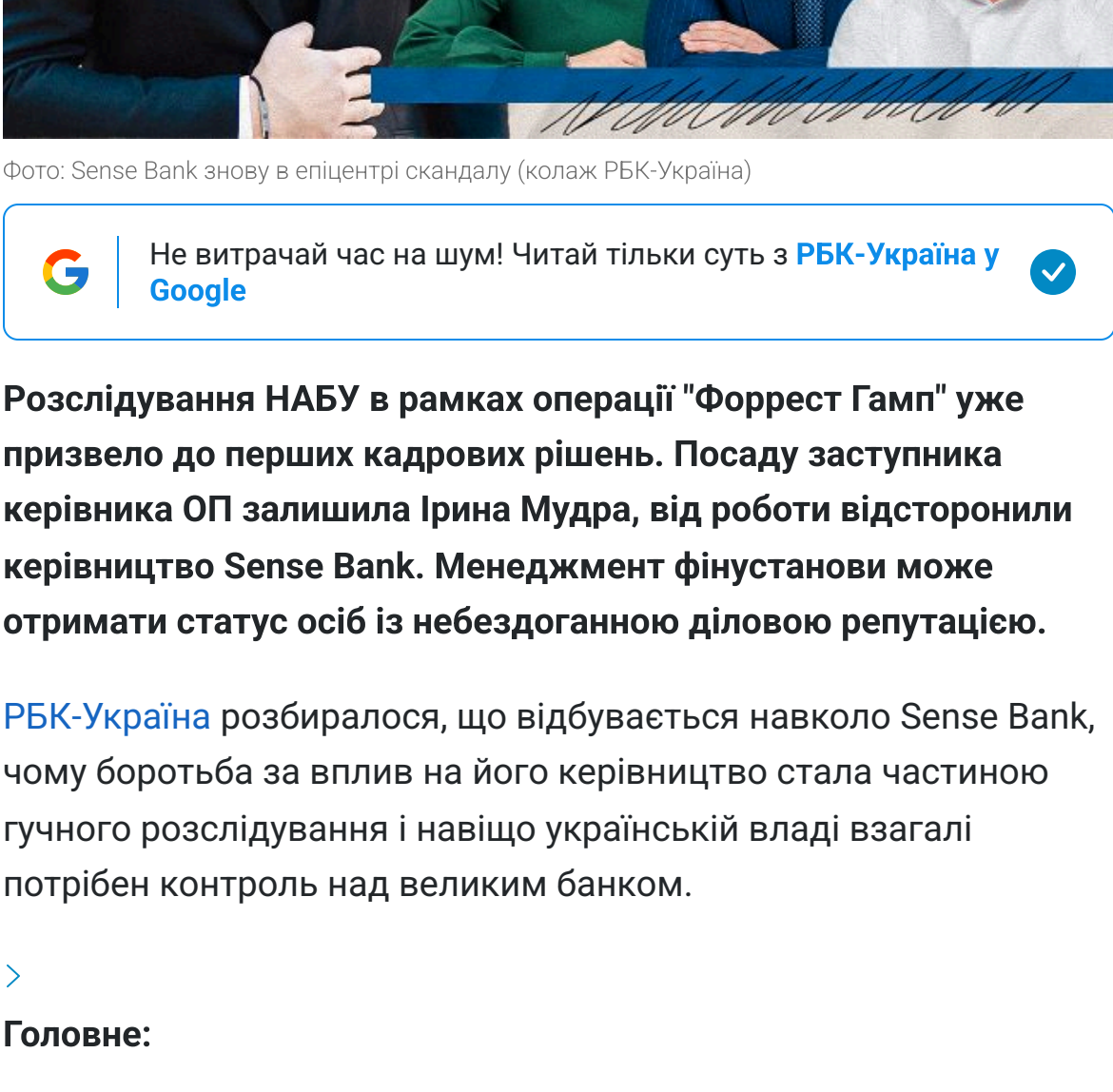

Фото: Sense Bank знову в епіцентрі скандалу (фотож РБК-Україна)

Не витрачай час на шум! Читай тільки суть з **РБК-Україна** у

Розслідування НАБУ в рамках операції "Форрест Гамп" уже призвело до перших кадрових рішень. Посаду заступника керівника ОП залишила Ірина Мудра, від роботи відсторонили керівництво Sense Bank. Менеджмент фінустанови може отримати статус осіб із небездоганною діловою репутацією.

РБК-Україна розбиралося, що відбувається навколо Sense Bank, чому боротьба за вплив на його керівництво стала частиною гучного розслідування і навіщо українській владі взагалі потрібен контроль над великим банком.

>

Головне:

- **Розслідування "Форрест Гамп"** вже призвело до звільнень та відсторонення керівників Sense Bank.
- **НБУ перевіряє можливий вплив фігурантів розслідування** на роботу державного банку та його керівництва.
- **Особи з небездоганною діловою репутацією.** Керівники Sense Bank можуть стати першими серед менеджерів держбанків, хто отримає такий статус.
- **Історія українських держбанків** показує, що контроль над великою фінансовою установою завжди був важливим ресурсом для влади.

На тлі розслідування НАБУ в межах операції "Форрест Гамп" уже почалися звільнення фігурантів оприлюднених записів. Слідство називає їх учасниками **злочинної організації**, яка займалася топкорупцією.

Першою посаду заступника керівника ОП **залишила Ірина Мудра**. Пізніше вона повідомила, що сама написала заяву про відставку.

НБУ також ухвалив рішення про те, що Микола Гладешенко не може вважатися незалежним головою наглядової ради Sense Bank і має бути звільнений. Кабмін 21 серпня **припинив повноваження Гладішенка**.

У травні, після оприлюднення "Плівок Міндча", на яких обговорювалося призначення наглядової ради банку, Гладешенко заявив про самовідсторонення від роботи на період розслідування. Але, за словами голови НБУ Андрія Пишного, він продовжував впливати на роботу банку.

Читайте також: Шторм посилюється. Чим небезпечна справа Міндча для влади та позицій Зеленського

Голова правління Sense Bank Олексій Ступак увечері 19 серпня також був відсторонений від роботи рішенням уряду. Кваліфікаційна комісія НБУ має намір провести з ним "інтерв'ю" 26 серпня.

Але поки ця розмова під питанням. Ступак узяв відпустку до 3 вересня, повідомив народний депутат Ярослав Железняк.

Ніхто з керівництва Sense Bank ще не отримав статус особи "з небездоганною репутацією" у банківській сфері. За інформацією РБК-Україна, теоретично таке рішення може бути прийнято залежно від результатів службового розслідування. "Чорну мітку" можуть отримати як представники правління, так і наглядової ради.

Якщо хтось із керівництва Sense Bank буде визнаний персоною з "небездоганною діловою репутацією", то це буде першим рішенням щодо керівників державних банків в Україні.

Раніше такий статус отримували лише керівники та власники приватних банків. Зараз ці люди не можуть володіти та управляти банками.

Термін дії статусу небездоганної ділової репутації залежить від причин його присвоєння. Обмеження може діяти кілька років або стати безстроковим, як у **випадку з Петром Порошенком**.

Читайте також: Прокурор назвав усіх фігурантів у нових плівках НАБУ і просить арешт Микитаса із заставою

Звідки взявся Sense Bank і які до нього претензії

Sense Bank – колишній "Альфа-Банк Україна", який належав російським бізнесменам, зокрема Михайлу Фрідману. У 2022 році банк **змінив назву**, а у 2023 році був націоналізований.

Процедура пройшла не за класичною схемою порятунку неплатоспроможного банку – його прибуток у 2021 році перевищив 3 млрд гривень, а через введення санкцій стосовно Фрідмана.

Акціонером банку стало Міністерство фінансів України. Регулює роботу фінустанови – Нацбанк. Він здійснює банківський нагляд – стежить, чи достатньо у банку грошей, чи правильно він видає кредити і чи не порушує нормативи.

При виявленні порушень Нацбанк має право штрафувати банк, відсторонювати його керівництво від роботи.

Наприклад, у 2023 році Sense Bank був **оштрафований на 47,7 млн гривень** за порушення у сфері відмивання коштів. У 2025 році за порушення вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу банку довелося заплатити штраф у 41 млн гривень.

Було ще кілька відносно дрібних штрафів через неетичну поведінку співробітників банку. Більш серйозних претензій до роботи банку у регулятора не було.

У Мінфіну, який володіє 100% акцій Sense Bank від імені держави, не було претензій, принаймні публічних, до роботи банку. Відомство виступало виключно в ролі класичного державного власника, який готував банк до приватизації вже **до кінця поточного року**.

Після оприлюднення записів НАБУ прем'єр Сергій Корецький доручив Мінфін активізувати роботу з підготовки банку до продажу. Хоча, безперечно, привабливість банку для інвесторів зараз суттєво знизилася.

Читайте також: Під молоток. Чому Зеленський вимагає негайної приватизації "Сенс Банку"

Вплив акціонера на держбанки обмежений законом "Про банки і банківську діяльність". Його було змінено в рамках реформи корпоративного управління за стандартами ОЕСР та МВФ, щоб повністю ізолювати держбанки від політичного та ручного втручання держави.

Мінфін не має права втручатися у повсякденну комерційну та операційну діяльність банку. НБУ володіє вищим наглядовим пріоритетом. Мінфін зобов'язаний узгоджувати всі ключові кадрові рішення з регулятором.

НБУ при цьому має право вето – він може визнати будь-якого кандидата, запропонованого Мінфіном або наглядовою радою, таким, що не відповідає вимогам професійної придатності чи незалежності, і заблокувати його призначення.

Але як казали виданню кілька джерел, знайомих із роботою і Мінфіну, і НБУ, обидва ці відомства не могли не знати, що відбувається в банку.

"Якщо ситуацію в Sense Bank обговорюють на ринку вже практично мінімум рік, то складно повірити, що акціонер і регулятор нічого не знали. Де-юре, можливо, у Мінфіну не було даних. Але де-факто там не могли не розуміти реальну картину", - сказав один із співрозмовників РБК-Україна.

До речі, Пишний, виступаючи в Раді, сказав, що НБУ намагався отримати від НАБУ та САП матеріали розслідування, але безрезультатно.

Ситуація змінилася 19 серпня, після того, як НАБУ оприлюднило матеріали досудового розслідування щодо операції "Форрест Гамп".

"Вони містять важливі факти, що підтверджують отримання та виконання планом Гладешенком вказівок від сторонніх посадових осіб", - заявив голова НБУ.

Якщо у НБУ та Мінфіну публічних претензій до Sense Bank не було, то їх висували народні депутати. Голова фінансового комітету Ради **Данило Гетманцев заявляв** про можливу корупційну схему нелегальних банківських операцій, пов'язаних із гральним бізнесом.

Він вважає, що банк має ознаки масштабної злочинної схеми, а Нацбанк на це не реагує і навіть не помічає порушень.

"Коли банк бере на себе функцію здійснення нелегальних платежів для азартних ігор і фактично надає цю послугу найбільшим операторам – це одна велика корупційна конструкція... Чому цього не бачив Національний банк? Навіть системно заплічав очі на порушення", - заявляв він.

Ярослав Железняк **висловлював сумніви** щодо незалежності роботи наглядової ради банку. Він припустив, що на наглядовий орган Sense Bank може впливати бізнесмен Василь Веселий, який пов'язаний з Офісом президента. У самому банку це спростували.

Зараз на тлі операції "Форрест Гамп" Гетманцев вимагає звільнити керівництво Sense Bank та НБУ.

"Потрібне рішення про відставку всього складу керівництва Sense Bank та Андрія Пишного", - сказав Гетманцев РБК-Україна.

Він вважає, що Пишний знав про те, що відбувається в Sense Bank, оскільки "особисто пов'язаний" із шістьма топчиновниками банку.

Ірина Мудра, за словами депутата, – права рука голови НБУ і особисто формувала органи управління банку.

Навіщо владі потрібен банк

Історія української банківської системи показує, що великий банк для будь-якої політичної групи – це не лише комерційний актив.

Контроль над банком, у тому числі державним, дає доступ до величезних грошових потоків та кредитних ресурсів.

Покривати позабюджетні витрати за рахунок банків представники влади в Україні почали ще з 1990-х. Найбільш гучною була історія банку "Україна", кошти якого активно використовували для видачі кредитів під держгарантії та фінансування політичних проєктів.

Потім в інтересах влади почали використовувати "Ощадбанк". У 2008 році через нього реалізовували ініціативу уряду щодо повернення заощаджень Ощадбанку. Так звану "Тисячу Тимошенко".

Також банку з 2009 по 2015 рік доводилося частково забезпечувати НАК "Нафтогаз України" грошинами на закупівлю газу в Росії шляхом викупу у компанії ОВДП. У цей період імпорту газу обходився НАК від 3 млрд до майже 12 млрд доларів на рік.

Покажовим є й **приклад "Укресімбанку"**. У 2021 році цей держбанк видав кредит на 60 млн доларів компаніям Сергія Брюховецького, який на той момент володів бізнесом на окупованій частині Донецької області.

Операція була досить ризикованою. Кошти призначалися для придбання проблемного ТРЦ SkyMall, а сам об'єкт був прийнятий банком як застава, незважаючи на багаторічні судові та корпоративні суперечки навколо нього.

Ці приклади показують, наскільки важливо для влади контролювати держбанки. Спроби впливати на керівництво Sense Bank підтверджують, що велика фінансова установа залишається занадто цінним ресурсом, щоб політичні групи добровільно від нього відмовлялися.

Саме тому операція "Форрест Гамп" – це не просто черговий корупційний скандал. Вона може стати перевіркою того, чи змогла реформа корпоративного управління захистити державні банки від неформального політичного впливу.

В умовах війни контроль над банківською системою з боку влади має певні плюси, вважає фінансовий аналітик Андрій Шевчишин. Це допомагає проводити державну політику, у тому числі підтримувати армію через податки та покупки овд і контролювати стабільність банківської системи. Але іноді це стає небезпечним, як у останньому випадку з Sense Bank.

"Іноді внутрішні домовленості між чиновниками та призначеними держслужбовцями – керівництвом банку призводять до того, що банк починає проводити операції, виходячи за межі ліцензійної діяльності. І це ненормально", - зазначає експерт.

Таким чином, оприлюднений кейс щодо операції "Форрест Гамп" може бути не останнім підтвердженням зловживань представниками влади у роботі з держбанками.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в

Більше по темі:

Національний банк України | Сенс Банк | Корупція